

Кафедра інтерпретології та аналізу музики

**СИЛАБУС
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МУЗИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ**

(назва дисципліни)

Освітній рівень	III, освітньо-творчий (2-й етап, творча аспірантура)	Курс	1-2
Ступінь освіти	доктор мистецтва	Семестр	2-3
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	ECTS	120
Спеціальність	025 Музичне мистецтво	Аудиторних годин	60
Освітньо-творча програма	підготовки доктора мистецтва	Лекції	30
Статус	обов'язкова	Семінари	
		Практичні	30
		Самостійна робота	60
		Семестровий контроль	іспит

Інформація про викладача

ПІБ, посада	Ніколаєвська Юлія Вікторівна, доцент
Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/performing-musicology/interpretation-and-analysis-of-music/Nikolayevska.pdf
e-mail	julia310873@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Силабус навчальної дисципліни «Теорія та практика музичної комунікації» складено відповідно до освітньо-творчої програми підготовки доктора мистецтва. Силабус укладено відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчання. Він визначає обсяг знань здобувачів, комплекс умінь та компетентностей, яких вони повинні набути відповідно до вимог освітньо-творчої програми, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Теорія та практика музичної комунікації», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання програмних результатів навчання аспірантів.

Система підготовки доктора мистецтва дисципліна «Теорія та практика музичної комунікації» пов'язана з безпосередньою підготовкою творчого мистецького проекту. Вона призначена узагальнити весь набутий досвід та дозволяє здобувачам на практиці навчитися вибудовувати внутрішню та зовнішню систему комунікацій. Викладання навчальної дисципліни підпорядковане людиноцентрованому, проблемно-орієнтованому, діяльнісному та міждисциплінарному підходам до навчання.

Метою вивчення навчальної дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних умінь щодо сутності сучасної музичної комунікації, її специфіки та стратегій. Вона вцілена на те, щоб навчити здобувача азам комунікативістики (теоретичний аспект) та виробити вміння формувати комунікаційну систему відносно власного проєкту (практичний аспект).

Згідно з вимогами освітньо-творчої програми та у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **знати**:

- основні поняття теорії музичної комунікації;
- засади практичної комунікативної діяльності; різновиди комунікаційних стратегій, що вживаються для просування культурного продукту (світова практика);
- засоби просування власного проєкту.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **уміти**:

- застосовувати отримані знання на практиці;
- формувати комунікаційну стратегію щодо власного творчого проєкту;
- створювати масмедійний контент для власного творчого проєкту (тексти релізів, радіопередач тощо);
- працювати з аудиторією, зокрема прогнозувати вплив на слухацьку аудиторію (розуміти та враховувати її запити);
- володіти культурою комунікації, комунікаційними технологіями.

Згідно з вимогами освітньо-творчої програми навчальна дисципліна спрямована на формування таких **компетентностей**:

ІК – здатності визначати та розв'язувати комплексні проблеми в галузі музичного мистецтва, володіти методологією творчої, наукової та педагогічної діяльності, створювати оригінальні цілісні наукові/творчі концепції, проводити самостійне науково-творче дослідження, результати якого відповідають вимогам новизни та актуальності, мають теоретичне та практичне значення.

загальних компетентностей:

ЗК 01. Здатність до оволодіння науковою компетентністю та розвитку творчих здібностей, спрямованими на формування загально-культурного системного світогляду.

ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та оцінки сучасних наукових/творчих досягнень, генерування нових ідей при вирішенні творчих, дослідницьких, педагогічних, практичних завдань.

ЗК 03. Здатність до саморозвитку та самовдосконалення протягом життя, оцінювання рівня власної фахової компетентності та підвищення професійної кваліфікації, адаптації до змін у професійній творчій та педагогічній діяльності;

ЗК 04. Готовність до роботи у міжнародному культурному просторі на основі вільного володіння іноземною мовою, дотримання норм міжкультурної толерантності та професійної етики;

спеціальних (фахових) компетентностей:

СК 01. Здатність до створення інноваційної концепції творчого продукту та практичного втілення на високому виконавському рівні; розробки науково-творчих проєктів, управління ними; укладання пропозицій щодо їхнього фінансування; реєстрації прав інтелектуальної власності.

СК 03. Здатність володіти методами розв'язування спеціалізованої задачі й практиками інтерпретації / композиції до створення оригінального творчого продукту в контексті музичної діяльності та освіти.

СК 04. Здатність до застосування інноваційних технологій та методів, необхідних для розв'язання комплексних проблем у галузі музичного мистецтва, інтегрування знань з інших сфер гуманітаристики.

СК 05. Здатність до використання педагогічних технологій для передачі наукових знань майбутнім фахівцям з дотриманням людиноцентристського підходу в навчанні.

СК 06. Здатність дотримуватись етики досліджень, правил академічної доброчесності в науково-творчих дослідженнях та педагогічній діяльності.

СК 07. Здатність використовувати сучасні науково-інформаційні технології, міжнародні науково-метричні бази, програмне забезпечення у процесі творчої та науково-педагогічної діяльності; володіти комунікативною культурою.

Знання та вміння формують такі **програмні результати навчання:**

ПРН 1. Вміння створювати концепції науково-творчих проєктів, оформлювати їх належним чином та з урахуванням суспільного запиту, поетапно впроваджувати результати роботи в мистецьку практику; налагоджувати творчо-мистецьку комунікацію.

ПРН 2. Підвищення рівня професійної підготовки виконавців/композиторів в єдності наукових та мистецьких шкіл. Формування навичок розв'язання проблемних ситуацій у творчій, науковій та педагогічній діяльності.

ПРН 3. Знання методології мистецтвознавства, психології та педагогіки, застосування усталених методів та підходів у власних наукових та / або інноваційно-творчих проєктах, а також у власній творчій та / або педагогічній практиці.

ПРН 4. Опанування сучасними інструментами та технологіями пошуку, обробки та аналізу інформації, вміння систематизувати та інтерпретувати отримані результати.

ПРН 5. Підвищення рівня проєктної культури, вміння працювати з стейкхолдерами, замовниками та споживачами культурного продукту; вміння вибудовувати масмедійну стратегію.

ПРН 6. Вміння презентувати отримані результати досліджень (зокрема – іноземною мовою), кваліфіковано відобразити результати науково-творчої роботи у публікаціях.

ПРН 7. Володіння комунікаційними та організаторськими навичками у процесі педагогічної та просвітницької діяльності, спрямованої на популяризацію академічного музичного мистецтва.

Перелік тем

Змістовий модуль 1. Теорія комунікації

Тема 1. Вступ. Історія становлення теорії комунікації. Сучасні теорії комунікації (огляд). Моделі комунікації (модель Ласуела, Шеннона-Уівера, циркулярна, Якобсона, Ю. Лотмана, У.Еко). Вербальна комунікація (Ч.Пірс).

Тема 2. Шість традицій у сфері теорії комунікації (кібернетична, риторична, семіотична, соціокультурна, феноменологічна, етична). Об'єктивна та інтерпретативна теорії.

Тема 3. Комунікативні теорії в гуманітаристиці: особистості, концепції, термінологія. Семіотика масової комунікації. Моделі комунікації в різних гуманітарних галузях.

Тема 4. Масмедійна комунікація. Засоби масової комунікації та культура. Медіаекологія М.Маклюена. Культурна критика С.Холла. Н.Луман. Реальність масмедіа.

Змістовий модуль 2. Теорія музичної комунікації

Тема 5. Комунікативістика та музикознавство: точки перетину.

Тема 6. Основні поняття теорії музичної комунікації. Структура музичної комунікації. Герменевтика музичної комунікації. Комунікативний часопростір. Поняття «комунікативна стратегія».

Тема 7. Психологічні засади практичної комунікативної діяльності. Комунікаційний процес. Учасники комунікації.

Тема 8. Світова практика просування культурного продукту. Поняття «комунікаційна стратегія».

Змістовий модуль 3. Практика музичної комунікації

Тема 9. Різновиди комунікативних стратегій (композиторські, виконавські, слухацькі) та практика їх атрибутів для кожного учасника комунікації.

Тема 10. Комунікаційні технології та засоби просування власного проєкту. Партисипативність та інклюзивність.

Тема 11. Реалізація максим Грайса (закон часу, аудиторії, компетентності та доцільності) у власному проєкті.

Тема 12. Засоби формування власної комунікаційної стратегії. Практика брейн-стормінгу). Практика кейсу.

Тема 13. Шляхи створення масмедійного контенту для творчого проєкту. Спілкування з журналістами та пресою. Подкастинг.

Тема 14. Види аудиторії та шляхи взаємодії з аудиторією (на прикладі аналізу мистецьких інституцій – філармоній, оперних театрів України та світу).

Форми та технології навчання

Форми навчання: аудиторні заняття (проблемні й оглядові лекції, практичні заняття та тренінги), самостійна робота.

У процесі самостійної позааудиторної роботи здобувачі поглиблено вивчають матеріал навчальної дисципліни, виконують завдання, у т. ч. індивідуальні, що стосуються власного творчого мистецького проєкту, зокрема модульні контрольні роботи (есе, презентація).

Іспит передбачає дві складові: знання теоретичної частини (написання есе на одну з тем) та обґрунтування комунікаційної стратегії індивідуального творчого мистецького проєкту, створення медійних артефактів, пов'язаних із ним.

Дисципліна орієнтована на модульне, розвивальне навчання та особистісноорієнтовану технологію навчання. Звідси перевага віддається продуктивним методам навчання, що стимулюють навчально-пізнавальну діяльність здобувачів – переважає проблемний виклад лекційного матеріалу, презентації, кейс-стаді (запрошуються практики-професіонали комунікаційних технологій), тренінги та ділові ігри (дискусійний клуб). На активізацію здобувачів спрямовані дистанційні консультації.

Навчальні ресурси

Навчання проводиться за допомогою сервісів Google (Google Meet, Googleclass, онлайн-текстовий редактор «документи Google», Google-презентація). Для забезпечення освітнього процесу додатково використовується навчальна платформа, призначена для створення персоналізованих навчальних середовищ – Moodle.

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу Viber, Messenger, Telegram.

Система оцінювання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для диференційованого заліку	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	Добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти

90-100-A – відмінно. Здобувач володіє теоретичними знаннями навчальної дисципліни на високому рівні, демонструє самостійність мислення щодо комунікативних вимірів музичного мистецтва; застосовує професійну термінологію комунікативістики; розуміє логічні зв'язки з іншими навчальними дисциплінами (зокрема, «Проектна діяльність у сфері мистецтва», «Артменеджмент у соціально-культурній сфері»), може реалізувати знання цих зв'язків у власному тексті при виконуванні практичних завдань; творчо підходить до опрацювання матеріалу; використовує певний обсяг позапрограмного та додаткового матеріалу; виконує всі завдання модулів, на іспиті представляє обґрунтовану комунікаційну стратегію власного проекту.

82-89-B – добре. Здобувач володіє теоретичними знаннями навчальної дисципліни щодо музичної комунікації на достатньому рівні; у цілому володіє професійною термінологією комунікативістики; робить узагальнення, іноді наводить власні висновки; знаходить логічні зв'язки між окремими темами дисципліни; виконує практичні завдання з незначними помилками, які може самостійно виправити.

75-81-C – добре. Здобувач загалом добре володіє матеріалом, знає основні положення дисципліни, демонструє обізнаність щодо комунікаційних практик, але допускає окремі неточності; уміє пояснити положення виконаних завдань та дати правильні відповіді.

64-74-D – задовільно. Здобувач володіє теоретичними знаннями навчальної дисципліни на середньому рівні; знає окремі поняття й терміни комунікативістики; виконує більшість запропонованих завдань, але з незначними помилками, які зі складнощами може самостійно усунути; не виявляє ініціативи під час занять та самостійності творчого мислення під час підготовки модульних завдань та на іспиті.

60-63-E – задовільно. Здобувач має певні знання, передбачені програмою навчальної дисципліни; із труднощами пояснює власні вирішення практичних завдань; виконання контрольних завдань значно формалізовано.

35-59-FX – незадовільно (із можливістю повторного складання). Здобувач володіє теоретичними знаннями навчального курсу на початковому рівні; знає окремі професійні терміни, пояснює їх спрощено; переказує прочитаний матеріал без його аналізу; виконує окремі завдання з суттєвими помилками; не виявляє пізнавального інтересу до навчальної дисципліни; працює безсистемно.

0-34-F – незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни). Здобувач повністю не виконав вимоги програми навчальної дисципліни; знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь здобувачів у міжнародних та вітчизняних наукових конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, відвідування культурно-мистецьких заходів тощо.

Політика викладання дисципліни

Викладання дисципліни відповідає вимогам «Положення ХНУМ імені І. П. Котляревського про академічну доброчесність» та «Кодексу академічної доброчесності ХНУМ імені І. П. Котляревського».

Рекомендована література

Основна:

1. Ніколаєвська Ю. В. Homo interpretatus в музичному мистецтві ХХ – початку ХХІ століть : монографія. ХНУМ імені І.П.Котляревського. Харків: Факт, 2020. 576 с.
2. Берегова О. М. Комунікація в музичному виконавстві як культурологічна проблема. *Наук. вісн. нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського*. Київ, 2009. Вип. 84. С. 209–218.
3. Мельник Л. Музична журналістика: теорія, історія, стратегії. На прикладах із щоденної преси Львова від початків до сьогодення : монографія. Львів : ЗУКЦ, 2013. 383 с.
4. Austin John L. *How to Do Things with Words*. Harvard University Press, 1975. 168 p.
5. Avanesian Armen, Hennig Anke. *Metanoia. A Speculative Ontology of Language, Thinking, and the Brain*; tr. by Nils F. Schott. Bloomsbury Academic, 2014. 232 p.
6. *Communication Theories*. University of Twente in Enschede, The Netherlands. 2019. 193 p.
7. Dijk van Teun A. *Cognitive and Conversational Strategies in the Expression of Ethnic Prejudice*. Prepublication/Working Paper No. 2. Amsterdam Univ. (Netherlands). 1983. 70 p.
8. Habermas J. *The Theory of Communicative Action* / McCarthy T. (ed.) Boston: Beacon Press, 1987b. V. 2. 457 с.
9. Hargreaves David J., MacDonald Raymond, Miel Dorothy. *How do people communicate using music? Musical Communication*. Oxford University Press, 2005. URL: https://www.researchgate.net/publication/260204178_How_do_people_communicate_using_music
10. McLuhan M. *Understanding media. The extensions of man*. London and New York. 396 p.
11. *Musical Communication* / edited by Miell Dorothy, MacDonald Raymond and David J. Hargreaves. 2005. URL: <http://www.oxfordscholarship.com/view/10.1093/acprof:oso/9780198529361.001.0001/acprof-9780198529361>
12. Shannon C., Weaver W. *The Mathematical Theory of Communication*. Urbana: University of Illinois Press, 1963. 126 p.
13. Shaw R. Daniel. *Communication Theories, Missiology and Music*. 2005. 47 p.
14. Sperber Dan, Wilson Deirdre. *Relevance: Communication and Cognition*. Cambridge, MA: Harvard University Press. 1986. 2nd Edition. BLACWELL Oxford UK &-Cambridge USA. 1995. 326 p.

Додаткова:

15. Берегова О. М. Українська опера початку третього тисячоліття як дзеркало сучасної музичної комунікації // *Наук. вісн. нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського*. Київ, 2010. Вип. 81. С. 190–205.
16. Габермас Ю. Постметафізичне мислення / пер. з нім В. Купліна. Київ : Дух і Літера, 2011. 280 с. (Сучасна гуманітарна бібліотека).
17. Зубавіна І. «Стратегії гри» в просторі сучасної екранної культури (Homo ludens у пошуках нової цілісності) // *Сучасне мистецтво*. 2004. Вип. 1. С. 206–226.
18. Інгарден Р. Про пізнання літературного твору (фрагменти) // *Антологія світової літературно-критичної думки ХХ століття* / ред. М. Зубрицька. Львів, 2001. С. 288–305.
19. Кукуруза Н. *Майстерність ведучого*. Івано-Франківськ: «Лілея-НВ», 2010

20. Мацієвський І. Ігри і співголосся. Контонація: Музикологічні розвідки. Тернопіль: Астон, 2002. 172 с.
21. Науковий вісник: зб. ст. / НМАУ ім. П. І. Чайковського. Вип. 98. Світ музикознавства: стратегії, дискурси, сюжети. Київ: НМАУ, 2011.
22. Николаєвська Ю. В. Комунікативна стратегія як проблема інтерпретології // *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. Харків, 2017. Вип. 46. С. 94–110.
23. Опарик Л. Комунікативний аспект музично-виконавського висловлювання : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. Львів, 2006. 17 с.
24. Опанасюк О. П. Інтернаціональність у просторі культури: мистецтвознавчий, культурологічний та філософський аспекти. Київ: Аура Букс, 2018
25. Побережна Г. Онтопсихологічні аспекти музичної комунікації. *Ставропільські філософські студії* : зб. наук. пр. з музикознавства, психології та педагогіки / упоряд. О. П. Опанасюк. Львів, 2012. Вип. 6. С. 230–235.
26. Станіславська К. І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури : монографія. Київ : НАКККіМ, 2012. 319 с.
27. Традиційна культура в умовах глобалізації: збереження автентичності та розвиток креативних індустрій. Харків, 2018
28. Харнонкурт Н. Музика як мова звуків: науково-популярне видання. Суми : Собор, 2002. 184 с.
29. Художньо-педагогічна комунікація: технологічний дискурс. Миколаїв: Іліон, 2013.
30. Шаповал О. П. Художня практика Р. Вагнера як комунікативно-творчий процес. Харків: Естет Прінт, 2018.
31. Щербина В. Комунікація в контексті діалогу культур // *Культурологічна думка* : щоріч. наук. пр. Київ, 2009. № 1. С. 80–86.
32. Baudrillard J. Ecstasy of Communication // *The Anti-Aesthetic. Essays on Postmodern Culture* / Ed. H. Foster. Port Townsend: Bay Press, 1983. P. 126–133.
33. Colter S. Meredith Monk Finds Her Own Vocabulary // [wonderingsound.com](http://www.wonderingsound.com/feature/meredith-monk-interview/). 2014. URL:<http://www.wonderingsound.com/feature/meredith-monk-interview/> (дата звернення: 20.04.2019).
34. Cross Ian. Music and communication in music psychology // *Psychology of Music*. August 2014. URL: https://www.researchgate.net/publication/281127267_Music_and_communication_in_music_psychology
35. Delalande F., Gayou E. Xenakis et le GRM // *Présences de Iannis Xenakis / Sous la direction de Makis Solomos*. Paris: CDMC, 2001. P. 29–36.
36. Delalande F. Towards an analysis of compositional strategies // *Circuit: musiques contemporaines*, vol. 17. n°1. 2007. P. 11–26.
37. Kahn Douglas. *Noise, Water, Meat: A History of Sound in the Arts* Hardcover. MIT Press. Cambridge. MA. U.S.A., 1999. 455 p.
38. Karlheinz Stockhausen. Supplementary text (1997) about Stimmung. URL: http://www.karlheinzstockhausen.org/zusatz_stimmung_english.htm
39. Lissa Z. O tzw. rozumieniu muzyki // *Nowe szkice z estetyki muzycznej*. Krakow, 1975. S. 26–52.
40. Nikolayevskaya Yuliya. Communicative Mechanisms of the 21st Century Music Interpretation // *Music science today: the permanent and the changeable: Scientific Papers*. 1 (9). Daugavpils University Academic Press Saule, 2017. P. 29–34.
41. Nikolayevskaya Yuliya. Contonation and kommunikative strategias mecha nisms of the 21st century musical analysis // *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики* : зб. наук. ст. / Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І.П.Котляревського. Харків, 2018. Вип. 49. С. 36–46.

42. Nikolsky A. Non-communicative Music Grammars of the 20th Century, URL: https://www.academia.edu/7741473/Non_communicative_Music_Grammars_of_the_20th_Century?email_work_card=title
43. Saunders P., Skar P. Archetypes, complexes and self-organization // *J Anal Psychol*. 2001. Apr. Vol. 46 (2). P. 305–323.
44. Stockhausen Karlheinz. Stockhausen on Music. Lectures and Interviews Compiled by Robin Maconie. London, New York: Marion Boyars, 1989. 220 p.
45. Szendy P. Listen: A History of Our Ears. New York: Fordham University Press, 2008. 159 p.
46. Tannenbaum Mya. Conversations with Stockhausen; Translated by David Butchart. Oxford: Clarendon Press, 1987. 102 c.
47. Textual Strategies: Perspectives in Post-structuralist Criticism. University paperbacks (699) /ed.J.V.Harari. Methuen, 1980. 475 p.
48. Turner E.O. The interpretation of Music: a Theory of Communication. *The Musical Quarterly*. Volume XXX, Issue 3, July 1944, P. 297–306, <https://doi.org/10.1093/mq/XXX.3.297>.
49. Yakupov A. N. The Theory of Musical Communication. Cambridge Scholars Publishing, 2016. 250 p.